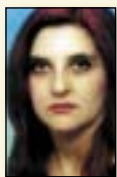

Македонскиот Светиклиментов универзитет зазема значајно место во македонската национална и културна историја. Со својата плодотворна дејност забележа и остави вечен одблесок во македонската просвета, книжевност, уметност и култура.

Светиклиментовиот универзитет не е само прв македонски универзитет, туку има и пошироки размери и претставува и прва македонска Академија на науките и уметностите.

ЈА ПОЗДРАВУВАМ ИНИЦИЈАТИВАТА НА ПРЕМИЕРОТ ГРУЕВСКИ, ВЕЛИ ЛОЗАНОСКИ

Пишува: Милева ЛАЗОВА

ЈАЗИКОТ, ПИСМОТ ДОКАЗ ЗА МАКЕД ДРЖАВЕН КОНТИ

Поттикнат од неодамнешната изјава на премиерот Никола Груевски за иницијативата за возобновување на Светиклиментовиот универзитет во Охрид, господинот Ванѓелко Лозаноски повторно проговори за историјата на овој многу значаен универзитет, кој долги години беше забораен и игнориран од безброј неразјаснети причини. Соочен со желбата, копнежот, потребата и неминовноста да ги обелодени неговите истражувања за македонската национална и културна историја, книжевната и уметничката традиција, кои неминовно биле поврзани со Охридскиот универзитет, господинот Лозаноски го создава делото "Македонскиот Светиклиментов охридски универзитет".

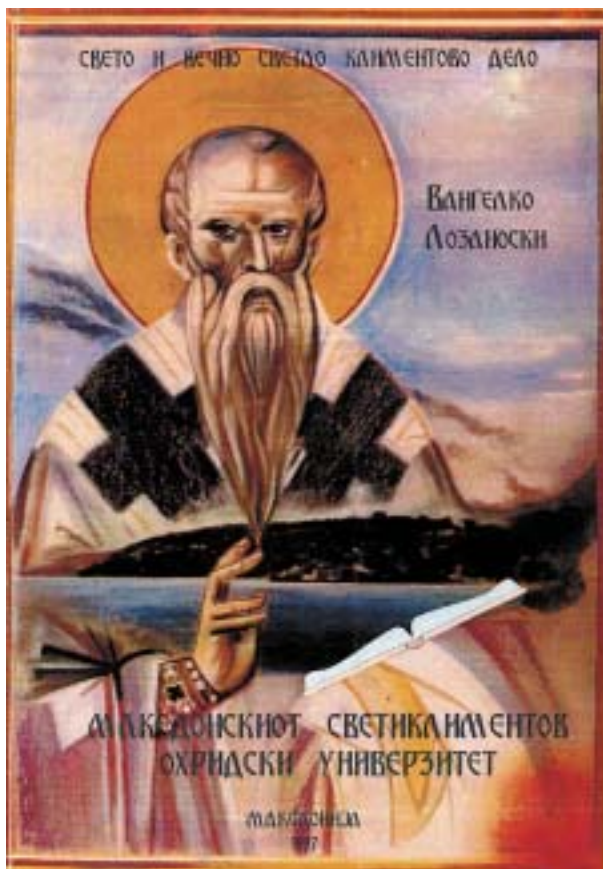
Оваа книга претставува единствен труд во кој на едно место, во една книга е конципирана севкупната проблематика на, од историски, културен, уметнички и литературен агол, многу значаен период за Македонија во времето на нејзиното постоење од најстарите дни сè до IX век. Таа изобилува со факти инкорпорирани во материјалите кои се подредени систематски.

ИСПОЛНЕТ ЗАВЕТ

Во "Македонскиот Светиклиментов охридски универзитет" авторот почнува со поглавјето "Македонска држава од пред 2811 години - земја просветителска", односно ја третира културно книжевната традиција на античките Македонци. Потоа говори за Брегалничката школа, па за создавање на глаголицата, просветителската и книжеvnата дејност на Кирил и Методиј, за Моравската мисија, за Свети Климент и Свети Наум и секако за Македонскиот светиклиментов универзитет.

"Кога се вработив како професор по македонски јазик и литература - вели господинот Лозаноски - како да имам завет она што не го кажале нашите професори, нашите доктори на науки да го

откријам јас. Избирав интересни теми кои беа континуитет на македонската културна, просветна и уметничка традиција. Мислев дека недостасуваат многу работи. Почнав со Слечанскиот книжевен центар кој се простираше околу Демир Хисар и во близината на манастирот. Открив дека во XVI век манастирот претставувал книжевно жариште не само за Македонија, туку и многу пошироко. Се прашував од каде од планинските венци од Демирхисарските планини може да постои едно културно жариште. Проникнувајќи по литературата, по архивите, музеите и библиотеките постепено ги откривав корените. Тогаш сè подлабоко мислата ме носеше кон Охрид. Тоа ми даде многу можности методолошки да проникнам во културниот континуитет на Македонците и на македонските уметнички вредности. Запрашан за Охридскиот

Трудот "Македонскиот Светиклиментов охридски универзитет" се појави благодарение на моите рецензенти, соработници и сите оние кои ме мотивираа да истраам и да го победам сомневањето кое често се напластуваше пред моите упорни истражувања и оние кои се сомневаа во трудот. Имаше и такви кои ме одвркаа од мојата идеја, од мојот проект, а јас им одговарав: "Идејата, таа е од душата, од срцето, од бранот мој немирнен, од мојата љубов кон мојата татковина". Имав и пречки и соочувања, имав и бодрење и пофалби, но сè тоа не ме одврати и натаму да проникнувам во скромните податоци за Климентовиот универзитет.

новањето на државата јасно зборува дека македонскиот јазик преминал во книжевен јазик, при што се создало писмото. Овој континуитет не престанал. Веќе во средниот век, во Македонија, Методиј заедно со неговиот брат ја основале најпрво Брегалничката книжевна школа, кога ја создале и глаголицата. Некои научници за таа глаголица велеле дека била создадена по некои други писмени традиции кај другите народи, но најмалку е спомнувано дека основата е од писмената традиција на античките Македонци. Јазикот континуирано се развивал, што придонело да се создаде нова гласовна азбука која ќе одговара на гласовниот систем на Македонците, особено во Брегалничката област. Откако почнала книжевната традиција на преведувачка и на оригинална творечка дејност во Брегалничката школа поради навлегувањето на Бугарија, Методиј морал да ја напушти својата школа и да се префрли на Олимп за да ја продолжи книжевната традиција. Но, во тоа време браќата Кирил и Методиј биле европски и светски личности со една голема визија. Така, Моравската мисија која ја почнале

О И ПРВИОТ УНИВЕРЗИТЕТ ОНСКИОТ НУИТЕТ

универзитет си поставив главна цел дека морам да создадам дело токму за него. Оваа идеја почна со голем ентузијазам за да се докаже нешто што дотогаш само се спомнуваше во литературата. Цел ми беше да ги побарам неговите развојни корени од основањето, неговото работење и неговите одблесоци во тој период, кои и ден денес зрачат".

ПРОНИКНУВАЊЕ

За таа цел господинот Лозански проникнал во античката македонска просвета, при што открил дека во античка Македонија, по создавањето на писмото, било овозможено античките Македонци да создадат своја држава. За него многу е интересен фактот дека ниеден историчар не навлегол во ре-

Вангелко Лозански е современ македонски културен и книжевен историчар, автор на повеќе студии, статии, стручно-научни реферати, монографии, поетски и други трудови. Покрај тоа што работи како професор по македонски јазик и литература во Центарот за средно образование "Крсте Мисирков" во Демир Хисар, тој е и активен член на ДНУ во Битола.

алноста дека не може да се создаде ниту една држава без основање на сопствен јазик и писмо. Античките Македонци сè тоа го имале.

"Основањето на писмото било можност да се основа една античка македонска држава. Се прашувам зошто никој подлабоко не проникна кога станува збор за јазикот на античките Македонци. Тоа е изоставено прашање, но ос-

станала предизвик на акција, на борба и воведување на македонскиот, односно на старословенскиот јазик како трет јазик во тоа време, по грчкиот и латинскиот. Пред да тргнат за Моравија, претходеле бројни подготовки за кои, за жал, во нашата научна мисла не е напишано ниту еден збор. Во 845 година, кога била основана глаголицата, заедно со своите ученици, кои подоцна станале нивни соработници, тие создале побогато книжевно наследство за христијанството и за црковните книги. Мисијата одлично била одработена, но никако не е потенцирано дека папата Адриан III ги благословил книгите на Кирил и Методиј, а истовремено официјално бил признат и старомакедонскиот јазик. Тука не смееме да заборавиме дека Свети Климент и Свети Наум биле ученици на Кирил и Методиј. Претпоставувам дека тие знаеле повеќе јазици, инаку како би се разбрале со сите оние луѓе каде што тие престојувале. Најголемата грешка која ние си ја носиме како грев е тоа што се вели дека браќата Кирил и Методиј и Климент и Наум преведувале записи од грчки на македонски јазик", објаснува господин Лозански.

КОРЕНИ

Како што потенцира господинот Лозаноски, по Моравската мисија и по прогоните од страна на латино-германските свештеници и по оние промени во Моравија, па и во Панонија еден дел од учениците се вратиле во Македонија. Меѓу нив бил и Климент Охридски. Многу научници сметаат дека неговото враќање е поврзано со основањето на Охридскиот универзитет. По тригодишна активна работа се создал добар кадар и се овозможило да се подигне образованието во Македонија. Учениците од Брегалничката и од Солунската школа биле основа за наставен кадар на Охридскиот универзитет. Основањето на Охридскиот универзитет не била едноставна работа. Навистина Универзитетот е дело на Свети Климент Охридски, со седиште во Охрид, каде ги запали факелите на македонската и селовенската култура и писменост, но не смееме да ја изоставиме големата и сестрана поддршка од Свети Наум Охридски во процесот на засилувањето и зацврстувањето на корените на големата народна Висока школа. Можеби и не е случајно тоа што подоцна Наум Охридски се вратил во просветителската дејност во Македонија.

"Мене ме воодушевува она што го открив, а тоа е дека во исто време имаме развој на повеќе науки. Ова го тврдам од едноставна причина што не можеме да зборуваме за развој на богослужба без музика, а додека необразован музичар не може да даде такви возвишени зборови кои навистина се од човековата душа. Градбата на црквите, манастирите, а и на самиот универзитет е необјаслива, но мораме да потврдиме дека и во тоа време постоела развиена архитектура. Исто така, биле развиени и сликарството и копаничарството. Со толку многу развиени науки единствено може да се заклучи дека Охридскиот универзитет бил поразвиен и од денешните универзитети. Овој универзитет не бил само за оригинално литературно создавање или забележување на записи, преписи и летописи, туку била развиена и преведувачката дејност. Уметноста, сликарството, резбарството, копаничарството, кои се развивале на Охридскиот универзитет можеме да претпоставиме дека е наследена традиција од античките Македонци, затоа што некои работи кои се постигнати во Македонија ги немало никаде во светот", додава господинот Лозаноски.

Според господинот Лозаноски, Охридскиот универзитет никогаш не згаснал. Во наставниот кадар, покрај Свети Кирил и Методиј, Свети Климент, Свети Наум се "кријат" плејада анонимни многу квалитетни соработници. Свети Климент во својот Универзитет подготвил 3.500 ученици, кои ја ширеле словенската писменост во сите православни земји. Од нивните ученици се основала школата во манастирот "Свети Јован Бигорски", каде што резбата добила интензивен развој. Понатаму, во манастирот "Света Пречиста Кичевска" книжевноста добила континуитет. Во XVI век во манастирот во Слечко почнало да се развиваат резбарството и книжевната дејност, а потоа и во Преспанската школа во времето на цар Самуил. Духот на Светиклиментовиот универзитет се префрла не само во црквата туку и во просветата и се шири низ целиот свет, чии траги се чувствуваат и денес.

На Плаошник, кај црквата "Свети Пантелејмон", долго време не смееше да се истражува! На археолозите им беше забрането да копаат! Затоа неодамнешната иницијатива за возобновување на Светиклиментовиот универзитет од страна на премиерот Груевски, за господинот Лозаноски е големо и пријатно изненадување.

"Мислам дека беше време да се направи посериозен пристап кон македонскиот Светиклиментов универзитет и низ научната мисла да се претстави пред македонската, славистичката и светска научна мисла", вели господин Лозаноски.

ProMedia

hpstore

ProMedia

...printeri, skeneri, multifunkcionalni uredi,
telefaks aparati, kopiri, ploteri, digitalni kameri...

PRODAŽBA I SERVIS

business partner

tel. 02/ 3215980

ProMedia